

LISTEK.

Staroslovenska čitanka za višje razrede srednjih šol. Sestavil *dr. Jakob Sket*, c. kr. profesor. Na Dunaju, 8°, LX in 177. V c. kr. zalogi šolskih knjig. Cena: 1 gld. 50 kr. — Te dni je izšla nestrpno pričakovana staroslovenska čitanka, katero je sestavil naš marljivi rojak prof. J. Sket. Knjiga obseza mimo staroslovenske slovnice (str. 1.—86.), v kateri nahajamo tudi vsa važnejša glasoslovna pravila in pojave, tudi staroslovensko berilo (str. 87.—139.) iz vseh večjih panonskih spomenikov in vestno sestavljen slovarček (str. 140.—177.). V zadnjem se mnogokrat opozarja na dotične paragrafe glasoslovja in oblikoslovja. Že iz tega smemo sklepati, da si ni mislil pisatelj staroslovenskega pouka takó, da se predela vsa slovnica od početka, nego da mu je prvo, če se skoro počne s staroslovenskim berilom. Dobro je storil, da je večkrat opozoril na jednake pojave v naši slovenščini in s tem pokazal, kako je treba pri nas poučevati krasni cerkveni jezik. V obširnem uvodu se razpravljajo najvažnejša vprašanja, katera so v zvezi s staroslovensko slovnico in književnostjo, in sicer o indoevropskem jeziku in rodovih slovanskih, o sorodnosti slovanskih jezikov, črtice o prosveti starih Slovanov, o slovanskih naselbinah v IX. stoletji, o državnem in cerkvenem razmerju Slovencev do X. stoletja, o sv. Cirilu in Metodu, o staroslovenski književnosti, o staroslovenskem pismu, jeziku in spomenikih. Po tem spretno sestavljenem uvodu, napisanem časih navdušeno, časih nekoliko v romantiškem duhu, izvestno rad seže vsak omikanec, če se hoče poučiti o najzanimljivejših vprašanjih naše minulosti, in najsi je tudi nekoliko skeptiški o dobro obljudenem slovanskem olimpu. To lepo knjigo lahko toplo priporočamo: naj širi med učečo se mladino znanje starodavnega cerkvenega jezika. Seveda bode težko, v pičlo odmerjenem času v sedmem in osmem gimnazijskem razredu predelati slovensko slovstvo in se mimo tega še privaditi cerkvenemu jeziku — treba bode tudi slovenščini odkazati po tri ure na teden. — Tako nam je preskrbel prof. Sket slovenska berila za vse razrede srednjih šol, med katerimi so čitanka za peti in šesti razred, slovstvena in sedaj staroslovenska čitanka popolnoma nove knjige. Zadovoljen se tedaj lahko ozira na to naporno in ponekod nehvaležno delavnost, ki nam brez dvojbe obrodi še obilo lepega sadu.

V. O.

Izvestja »Muzejskega društva« za Kranjsko prinašajo v svojem četrtem sešitku preobilo važnega in zanimljivega gradiva. Poleg nadaljevanja *Rutarjevega* spisa o grobiščih pri Sv. Luciji blizu Tolmina in mnogo registov k domači zgodovini, katere priobčuje *dr. Fr. Kos*, čitamo »Pobirke iz dnevnika ljubljanskega škofa Hrena«; zbral jih je iz prvega dela Hrenovega dnevnika, ki je sedaj v stolni knjižnici zagrebški, *M. Šlekovec*. Končni članek slove »Taber v šentjernejski fari pri Grosupljem«, opisal in narisal *M. S. Mali* zapiski obsežajo več dragocenih poročil, takó izvestje prof. *Rutarja* o rimski cesti iz Navporta v Emono (ta cesta je neovržen dokaz, da je treba rimske Emone iskati jedino le na Gradiščih v Ljubljani), nató prof. *Rutarja* poročilo o razkopavanjih po Bosni, *Pečnikovo* črtico o prazgodovinskih najdbah na Kranjskem leta 1894., ravnatelja *J. Šubica* člančič o lesenem stropu iz leta 1638. v Kranji, nekoliko beležek o rodbini Lazarinijev (priobčil *V. L.*), *K. Črnologarja* opis cerkvice sv. Jurija na Igu, naposled prof. *Ivana Vrhovca* poročilce o Linhartovi hiši in nekaj starih prerokovanj iz prve polovice 18. stoletja. Naše čitatelje, ki se še spominjajo Radicsevega članka o Linhartu v prvih lanskih zvezkih našega lista, utegnile bi zanimati Vrhovčeve beležke o Linhartovi hiši; zato jih tukaj ponatiskujemo v spopolnilo rečenega spisa. Prof. Vrhovec

piše takó-le: Leta 1792. se je odločil Linhart sezidati si svoj dom. Seveda so bili njegovi pomočki le oskromni, zato je iskal tudi najcenejšega prostora, ki ga je bilo dobiti. Tak prostor je našel pod Gradom za starim streliščem, v sedanjih Strelških ulicah, zraven mestne pristave, v kateri, če se ne motim, spravljajo še sedaj kramarske lope. Ta prostor, danes stoji tam hiša št. 16., bil je prav brez vrednosti, strmo pobočje na vznožji ljubljanskega Gradu in ozek jezik zemlje med tem vznožjem in cesto, ki je pod Gradom držala proti Gruberjevemu prekopu. Ta svet, ki je meril 277 štirijaških sežnjev, bil je mesten, in Linhart je prosil, naj mu ga mesto podari, češ, da ni prav nič vreden, »ein öder Grund, ein Berggerippe, welches bisher nichts eingetragen hat«. Bil je tako slab, da še za pašo ni bil. Magistrat mu pritrdi, da svet res ni dosti vreden, a ga mu vender ne more prepustiti, ker namerja med vrtom dr. Kastelca in mestno pristavo napraviti živinski trg ter sezidati stanovanja in hleve. Samo veliki kupi zemlje v tistem kraju naj se še odpeljejo, pa se bode z delom pričelo kar takoj. Sicer pa magistrat, dejali so mestni očetje, ne sme oddati najmanjše stvarce brez javne dražbe, Linhart jim je odvrnil, da bode dražba brezuspešna — kdo li bi kaj dal za tak prostor? — Naposled je magistrat, seveda z dovoljenjem kresije, vzprejel Linhartovo ponudbo, da bode (Linhart namreč) plačeval od imenovanega prostora po 50 kr. davka na leto. Zgodilo se je to leta 1792. Podarjeni mu svet je Linhart zagrabil ter naredil z velikim trdom iz njega vrt. Hišo zidati pa je začel leta 1795. Dozidanja ni dočakal; umrl je dné 14. julija 1795. leta, šele v 39. letu. (Linhart je zapustil več otrok. Sin Franc Anton Linhart, kresijski komisar, je bil leta 1811. povzdignjen v viteški stan. (Ad. Bäuerle: Was verdankt Oesterreich der beglückenden Regierung Sr. Majestät Franz I., Wien, 1837.) Dozidala pa je hišo njegova vdova Josipina še tisto leto, in magistrat ji je primeknil še nekoliko »pustega sveta«. Čez tri leta pa je vdova hišo prodala. Kupil jo je šentjakobski župnik Pinhak ter jo izpremenil v fabriko za vitrijol. (Mestni arhiv Ljublj. fasc. 2.) — Na platnicah »Izvestij« so zabeleženi darovi deželnemu muzeju leta 1894., med njimi več listin iz 15. stoletja, katere je podaril župnik *Ivan Mesar* v Šmartinu pri Kranji iz svojega župnega arhiva, naposled pa čitamo zapisnik knjig in časopisov, ki jih je »Muzejsko društvo« prejelo v zameno.

Knjige za mladino in preprosto ljudstvo. V Giontinijevi knjigarni so nedavno izšle tri nove knjige za mladino in preprosto ljudstvo, in sicer drugi natisek *Freuensfeldovega* »Venčka pravljic in pripovedek« (cena 20 kr.), drugi zvezek *Kosijevoga* »Šaljivega Jake« (cena 20 kr.) in poučna povest »V delu je rešitev«, hrvaški spisal *Davorin Trstenjak*, prosto poslovenil *Božidar Flegerič* (cena 30 kr.). Vse tri knjižice se odlikujejo po primerni vsebini in lepem, oglajenem jeziku, zato jih radi priporočamo.

Nemško-slovenska pravna terminologija, katero je uredil g. dr. *Janko Babnik*, izšla je v c. kr. dvorni in državni tiskarnici. Recenzijskega izvoda nismo prejeli; zato tudi ne moremo kaj poročati o nji; omenjamo pa, da je pravosodno ministerstvo izrečno priporočilo to terminologijo za rabo pri vseh oblastvih, ki uradujejo tudi v slovenskem jeziku.

Vodnik za Savinjske planine in najbližjo okolico. Spisala *Fr. Kocbek* in *M. Kos*. Izdalo in založilo »Slovensko planinsko društvo«. Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več. — To je prva slovenska knjižica svoje vrste, katera je dobro došla vsem prijateljem prirode in slovenske zemlje. Knjižica nam podaja na 112 straneh osmerke zelo zanimljive podatke, katere sta z velikim trdom nabrala znana slovenska turista in pisatelja omenjene knjižice, gg. Kocbek in Kos. Ta knjižica je nov prikaz v slovenskem slovstvu, in hvaležni smo vrlemu »Sl. pl. društvu«, da je izdalo to knjižico, za katero naj pridejo še